

УДК 330.33.012:669(477)

<https://doi.org/10.31498/2225-6725.36.2018.167012>**РОЛЬ МІЖБЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ФІНАНСОВІЙ СПРОМОЖНОСТІ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**<https://orcid.org/0000-0002-7142-4308>

Горошкова Лідія Анатоліївна, д.е.н., доцент, професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики, академік Академії економічних наук України, Запорізький національний університет, goroshkova69@gmail.com, +380674581067

Волков Володимир Петрович, д.т.н., проф., професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики, академік академії економічних наук України, запорізький національний університет, kafedra_pmoil_znu@ukr.net <https://orcid.org/0000-0002-1270-895x>

Карбівничий Роман Олексійович, аспірант, Запорізький національний університет <https://orcid.org/0000-0003-1835-4838>

Lidiya Goroshkova, Doctor of economical science, professor of the department of business, management organizations and logistics, Zaporizhzhya National University

Vladimir Volkov, Doctor of technical science, professor, professor of the department of business, management organizations and logistics, Zaporizhzhya National University

Roman Karbivnychiy, postgraduate of the Department of business, management and logistics, Zaporizhzhya National University

L. Goroshkova, V. Volkov, R. Karbivnychiy. Role of interbudget regulation in financial ability of territorial communities.

In work the analysis of the basic sources filling of the budgets of the incorporated territorial communities and changes, which brought in 2018 considered features of realization interbudget regulation is carried out. The carried out analysis has shown, that ITC have only one exclusive kind subverts - on formation of an infrastructure entered in 2016. The size of subverts on formation of an infrastructure ITC is by settlement size, which depends on the area of territory ITC and number of the village population, which in this territory lives, that is she) is determined by objective principles.

Is shown, that subverts on realization of measures on socio economic development of separate territories and the means of State fund of regional development depend on the decisions of a special Commission, which is created at the appropriate ministry and it are given not only ITC. Besides is present subjective in procedure of their granting.

The carried out analysis has shown, that the majority of objects, which contents should carry out JTC (they concern to the municipal property), during 2015 - 2019 are financed with use of a means of the state budget. In this connection, further it is offered planning volumes of their financing to carry out with the account definition of a type of the boons, namely public, private and mixed.

Is shown, that the basic loading on the budget ITC will have expenses for maintenance of the public boons, concerning them there is a state support for the account transfer from the state budget. The granting of the mixed boons provides an opportunity of financial support of the consumers, that I reduce loading on the budget ITC.

Is proved, that at financial planning of volumes of own resources ITC it is expedient first of all to pay attention to volumes of financing of the public and mixed boons.

Горошкова Л. А., Волков В. П., Карбівничий Р. О. Роль міжбюджетного регулювання у фінансовій спроможності територіальних громад.

У роботі проведений аналіз основних джерел наповнення бюджетів об'єднаних територіальних громад та змін, що внесені у 2018 році, розглянуті особливості здійснення міжбюджетного регулювання. Проведений аналіз показав, що ОТГ мають тільки один виключний вид субвенцій – на формування інфраструктури, введений у 2016 році. Розмір субвенції на формування інфраструктури ОТГ є розрахунковою величиною, яка залежить від площі території ОТГ та чисельності сільського населення, яке на цій території проживає, тобто вона визначається за об'єктивними принципами.

Показано, що субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та кошти Державного фонду фундаментального розвитку залежать від рішень спеціальної Комісії, що створюється при відповідному міністерстві і надаються не тільки ОТГ. Крім того, наявний суб'єктивізм у процедурі їх надання.

Проведений аналіз показав, що більшість об'єктів, утримання яких повинна здійснювати ОТГ (вони належать до комунальної власності), впродовж 2015 – 2019 років фінансуються з використанням коштів державного бюджету. У зв'язку з цим у подальшому запропоновано планування обсягів їх фінансування здійснювати з урахуванням типізації благ, а саме суспільних, приватних та змішаних.

Показано, що основне навантаження на бюджет ОТГ будуть мати витрати на забезпечення суспільних благ, щодо них наявна державна підтримка за рахунок трансфертів з державного бюджету. Надання змішаних благ передбачає можливість фінансової підтримки самих споживачів, що зменшую навантаження на бюджет ОТГ.

Доведено, що при фінансовому планування обсягів власних ресурсів ОТГ доцільно у першу чергу звернути увагу на обсяги фінансування суспільних та змішаних благ.

Горошкова Л. А., Волков В. П., Карбивничий Р. А. Роль межбюджетного регулювання в фінансовій спроможності територіальних общин.

В работе проведен анализ основных источников наполнение бюджетов объединенных территориальных общин и изменений, которые внесены в 2018 году, рассмотрены особенности осуществления межбюджетного регулирования. Проведенный анализ показал, что ОТО имеют только один исключительный вид субвенций – на формирование инфраструктуры, введенный в 2016 году. Размер субвенции на формирование инфраструктуры ОТО есть расчетной величиной, которая зависит от площади территории ОТО и численности сельского населения, которое на этой территории проживает, то есть она определяется по объективным принципам.

Показано, что субвенции на осуществление мероприятий по социально-экономическому развитию отдельных территорий и средства Государственного фонда регионального развития зависят от решений специальной Комиссии, которая создается при соответствующем министерстве и предоставляются не только ОТО. Кроме того, имеется субъективизм в процедуре их предоставления.

Проведенный анализ показал, что большинство объектов, содержание которых должна осуществлять ОТО (они относятся к коммунальной собственности), в течение 2015 – 2019 годов финансируются с использованием средства государственного бюджета. В связи с этим, в дальнейшем предложено планирование объемов их финансирования осуществлять с учетом типизации благ, а именно общественных, частных и смешанных.

Показано, что основная нагрузка на бюджет ОТО будут иметь затраты на обеспечение общественных благ, относительно них имеется государственная поддержка за счет трансфертов из государственного бюджета. Предоставление смешанных благ предусматривает возможность финансовой поддержки самых потребителей, что уменьшают нагрузку на бюджет ОТО.

Доказано, что при финансовом планировании объемов собственных ресурсов ОТО целесообразно в первую очередь обратить внимание на объемы финансирования общественных и смешанных благ.

Постановка проблеми. У сучасних умовах децентралізації особливої актуальності набуває проблема розбудови ефективної системи управління фінансами територіальних громад. Унаслідок прийняття змін до Податкового кодексу України та Бюджетного кодексу України суттєво розширені фінансові можливості місцевого самоврядування. З 2015 р. джерела формування доходів місцевих бюджетів було розширено за рахунок передачі з державного бюджету до місцевих низки податків, а також запровадження нових зборів. Але це не дає підстави вважати, що розширення кількості місцевих податків і зборів призведе до автоматичного підвищення ефективності процесу формування доходної частини місцевих бюджетів. За таких умов існує необхідність пошуку ефективної моделі управління фінансовими ресурсами територіальної громади.

Аналіз основних досліджень чи публікацій. Сучасними аспектами вирішення проблем розвитку територіальних громад та місцевого самоврядування займаються такі вчені, як Павлюк А.П., Олійник Д.І., Баталов О.А., Дацко О.І., Муркович Л. Л., Молодожен Ю.Б. та ін. [1-4]. Результати власних досліджень наведені у [5-9].

Виокремлення невирішених проблем, яким присвячена стаття. В сучасних умовах децентралізації виникла необхідність у формуванні нових підходів до формування взаємовідносин у системі державного і місцевих бюджетів. Це зумовлено суттєвим підсиленням ролі фінансів місцевого самоврядування. За таких умов виникає необхідність розширення та зміцнення фінансової бази місцевих органів влади, на які покладено виконувати свої повноваження відповідно до чинного законодавства. Місцеві бюджети є основним джерелом, фінансовою базою органів місцевого самоврядування, активною формою акумуляції певної частини фонду фінансових ресурсів, оскільки саме тут

концентрується більше 70% загального обсягу фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Вони є основною ланкою бюджетної системи держави, утворюючи систему фінансових відносин, що формуються між місцевими та державними бюджетами і всередині між місцевими бюджетами. Одночасно з розширенням бази формування дохідної частини місцевих бюджетів, відбулось перенесення значного обсягу витрат, передусім соціальних, до видатків місцевих бюджетів. Це обумовлює необхідність пошуку шляхів формування більш стійких доходів місцевих бюджетів.

Мета статті. Основним завданням роботи є аналіз ефективності системи управління фінансовими ресурсами територіальних громад з метою створення механізму, що дозволять зробити територіальні громади економічно самодостатніми та фінансово спроможними.

Результати дослідження. Основним джерелом наповнення бюджетів ОТГ є податки: а) 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО); б) 25% екологічного податку; в) 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів; г) 100% єдиного податку; д) 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; е) 100% податку на майно (нерухомість, майно, транспорт); ж) державне мито; з) плата за надання адміністративних послуг, адміністративні штрафи та штрафні санкції; к) збір за місце паркування транспортних засобів; л) туристичний збір; м) плата за ліцензії та сертифікати на певні види господарської діяльності; н) надходження від орендної плати за користування майновими комплексами та іншим майном, що перебуває у комунальній власності; о) рентні плати за користування надрами (у т. ч. для видобування корисних копалин), за спеціальне використання води та водних об'єктів, лісових ресурсів; п) орендна плата за водні об'єкти, їх частини; р) плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів (банківські депозити); с) концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності; т) 75% коштів, призначених на відшкодування втрат сільськогосподарського і лісового виробництва.

З 2018 року до бюджетів ОТГ зараховуватиметься: 3% рентної плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату (крім рентної плати за користування надрами в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України; 100% єдиного податку, що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи (сільгосптоваровиробники).

У 2017 році взаємовідносини з державним бюджетом мали 998 бюджетів (без непідконтрольних територій – 34), у тому числі 24 обласні, 148 бюджетів міст обласного значення, бюджет м. Києва, 459 районних бюджетів, 366 бюджетів ОТГ. У 2018 році їх кількість збільшиться до 1045 за рахунок створення нових 47 ОТГ (ОТГ, у яких в квітні 2017 року відбулися перші місцеві вибори, відповідно до норм Бюджетного кодексу України мають взаємовідносини з державним бюджетом з нового бюджетного року).

Однією із форм реалізації засад міжбюджетного регулювання є міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого. Перелік трансфертів, передбачених у державному бюджеті для місцевих бюджетів, визначено ст. 97 Бюджетного кодексу України.

Обсяги міжбюджетних трансфертів щорічно затверджуються законом про державний бюджет і надаються місцевим бюджетам, які мають взаємовідносини з державним бюджетом – обласні бюджети, бюджети міст обласного значення, бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, районні бюджети.

Місцевим бюджетам у 2018 році надаватимуться такі трансферти:

1) базова / реверсійна дотація. Вони є результатом горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом. При здійсненні горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів та визначенні базової/реверсної дотації на 2018 рік враховувалися офіційні дані звітності Державної служби статистики України щодо наявного населення станом на

01.01.2017 та Державної казначейської служби України – про фактичні надходження податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки (в частині, що зараховується до обласних бюджетів) за 2016 рік. Розрахунки на 2018 рік включають бюджети 47 об'єднаних територіальних громад, у яких в квітні 2017 року відбулися перші місцеві вибори.

2) додаткові дотації на: а) фінансування переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я. Ця дотація надається з 2017 року, у зв'язку із передачею на фінансування з місцевих бюджетів усіх видатків (крім видатків на оплату праці педагогічних працівників) по загальноосвітніх закладах та видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв для закладів охорони здоров'я; б) компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку. З 2018 року відповідно до Податкового кодексу України від сплати земельного податку (до 1 січня 2025 року) звільняються суб'єкти космічної діяльності та літакобудування, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України; в) забезпечення утримання соціальної інфраструктури міста Славутич.

3) субвенції: а) освітня субвенція, її розподіл між місцевими бюджетами здійснюватиметься на основі нової формули, яка враховуватиме нормативну наповнюваність класів, що дасть змогу запровадити стимулюючий механізм під час проведення оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів; б) медична субвенція, її розподіл між місцевими бюджетами здійснюватиметься відповідно до Формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 618; в) на здійснення державних програм соціального захисту; г) на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води; д) на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії; е) на придбання медикаментів та виробів медичного призначення для забезпечення швидкої медичної допомоги; ж) на відшкодування вартості лікарських засобів для лікування окремих захворювань; з) на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами; і) на виплату грошової компенсації за належні для отримання жили приміщення для сімей загиблих осіб, визначених абзацами 5–8 пункту 1 статті 10, а також для осіб з інвалідністю I-II групи, визначених пунктами 11–14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, та потребують поліпшення житлових умов; к) на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Така субвенція передбачається на виконання Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»; л) на проведення виборів депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

Відповідно до норм Бюджетного кодексу України (ст. 97, 99, 100, 102, 103-2, 103-4 і 108) на сьогодні бюджети ОТГ мають прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом у формі:

- а) базової дотації;
- б) реверсної дотації;
- в) освітньої субвенції;
- г) медичної субвенції;
- д) субвенції на формування інфраструктури ОТГ;
- е) субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій;
- ж) інших субвенцій та дотацій, якщо є підстави для надання та отримання відповідних міжбюджетних трансфертів;
- з) коштів Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР).

Таким чином, ОТГ мають тільки один виключний вид субвенцій – на формування інфраструктури, який введений у 2016 році відповідно до постанови КМУ «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад» від 16.03.2016 р.№ 200. До основних 10 напрямів, по яким на сьогодні надається ця субвенція належать: а) розроблення проектної, містобудівної та планувальної документації; б) підвищення якості надання адміністративних послуг, зокрема створення, модернізацію центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП) та придбання обладнання і програмного забезпечення; в) створення сучасних систем організації управління громадою – комунікаційних мереж, баз даних, систем оповіщення населення; г) реконструкція, переобладнання, перепрофілювання будівель бюджетних установ з обов'язковим застосуванням енергоефективних технологій; д) нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт вулиць, доріг, мостів, переходів комунальної власності; е) закупівля транспортних засобів для підвезення дітей до навчальних закладів, транспортних засобів спеціального призначення та комплектувальних виробів до них для комунальних підприємств, пожежної і спеціальної рятувальної техніки та пожежно-рятувального оснащення, спеціалізованих санітарних транспортних засобів для лікувальних закладів; ж) нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення, об'єктів поводження з відходами та рекультивацію територій сміттєзвалищ тощо; з) здійснення інших заходів щодо об'єктів комунальної форми власності для забезпечення належного рівня безпеки та цивільного захисту; і) погашення в установленому законодавством порядку бюджетної кредиторської заборгованості за програмою «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури ОТГ»; к) будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання доріг місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах, а також ремонт вулиць і доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (як співфінансування на договірних засадах).

Розмір субвенції на формування інфраструктури ОТГ є розрахунковою величиною, яка залежить від площі території ОТГ та чисельності сільського населення, яке на цій території проживає.

Інші дві субвенції – на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та кошти ДФРР залежать від рішень спеціальної Комісії, що створюється при відповідному міністерстві, що є головним розпорядником цих коштів. Це, на нашу думку, свідчить про наявність суб'єктивізму у процедурі їх надання. Крім того вони надаються не тільки ОТГ, а й обласним, районним бюджетам та містам обласного значення.

У таблиці 1 наведений порівняльний аналіз доходів бюджетів ОТГ впродовж 2015 – 2016 років.

Таблиця 1

Динаміка формування доходів ОТГ впродовж 2015-2016 рр.

Роки						Субвенції			Дотації		
	Плата за землю	Єдиний податок	Акцизний податок	Податок на доходи фіз. осіб	Інші податки та збори	Освітня	Медична	На формування інфраструктури	Базова	Реверсна	
2015	354	284	219	43	111	39	42	-	-	-	
Власні ресурси					1011	Міжбюджетні трансфери			81		
Доходи										1100	
2016	558	447	368	1745	136	1621	847	1000	285	- 65	
Власні ресурси					3254	Міжбюджетні трансфери			3753 (- 65)		
Доходи										7007	

В проекті бюджету на 2018 рік обсяги державної підтримки ОТГ збільшені до 12,9 млрд. грн.: 5,0 млрд. грн. складе субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку регіонів, 1,9 млрд. грн. – субвенція для розвитку інфраструктури ОТГ, 6 млрд. грн. буде направлено на фінансування ДФРР. Очікується, що ці кошти дозволять реалізувати більше 2 тис. нових інфраструктурних проектів.

Таким чином, більшість об'єктів, утримання яких повинна здійснювати ОТГ (вони належать до комунальної власності), впродовж 2015 – 2019 років фінансуються з використанням коштів державного бюджету. Але з урахуванням поставлених завдань – створення фінансово спроможних громад виникає важливе питання – яким чином ОТГ будуть утримувати ці об'єкти надалі? Вирішити це питання можливо шляхом збільшення кількості громад, основним джерелом доходів яких є власні ресурси, а не міжбюджетні трансферти.

На нашу думку планування видатків бюджетів ОТГ доцільно здійснювати з урахуванням того, що блага, якими ОТГ повинна забезпечити своїх мешканців, можливо розподілити на суспільні, приватні та змішані.

Особливістю суспільних благ є те, що споживач отримує вигоди від їх споживання, незалежно від того платить він за них чи ні. Надання суспільних благ несумісне з ринковою системою внаслідок таких властивостей:

- неконкурентність – властивість блага, споживання якого не зменшує його кількості, доступної до споживання іншими;
- невинятковість – неможливість обмежити використання всіма споживачами;
- неподільність споживання – неможливість споживати блага частинами.

Послуги із зовнішнього благоустрою: шляхи, озеленення територій, вуличне освітлення, є чистими суспільними благами, оскільки їм притаманні усі три перелічені властивості. Фінансування процесу виробництва послуг із зовнішнього благоустрою забезпечується у повному обсязі за рахунок коштів бюджету ОТГ, що є наслідком невиключності цих благ. В разі, якщо б приватні підприємці запропонували споживачам ці блага, більшість споживачів відмовилась би за них платити (немає сенсу платити, якщо можливо отримати безкоштовно).

Освітні послуги та послуги у сфері охорони здоров'я також є змішаним благом, оскільки включають як обов'язкове фінансування з бюджету ОТГ (надання середньої освіти, невідкладної медичної допомоги та ін.), так і можливість участі мешканців громади у оплаті послуг (отримання музичної освіти, наявність аптеки або аптечного пункту та ін.).

Транспорт належить до змішаного блага. З одного боку неможливо обмежити доступ до транспорту усіх бажаючих. З іншого, – споживач має альтернативу громадському транспорту – приватний. Крім того, задоволеність у отриманій послугі зі збільшенням кількості споживачів транспортних послуг – зменшується (наприклад, незручності для пасажирів при перевантаженні транспорту).

Більшість житлово-комунальних послуг (тепло-, водо-, газо-, електропостачання і водовідведення) є також змішаними благами, оскільки утримання комунікацій, що використовуються при наданні цих послуг здійснюється за кошти бюджету ОТГ (суспільне благо), а кожна їх одиниця може бути реалізована за окрему плату (приватне благо).

Обсяг попиту на приватні блага (крива сукупного ринкового попиту) є сумою кривих індивідуального попиту по горизонталі. У випадку суспільних благ підсумок кривих по вертикалі показує, що кожний індивід споживає одну й ту саму кількість суспільного блага, але оцінює її по-різному (рисунок 1).

На рисунку 1 по вісі абсцис графічно показана вироблена кількість суспільних благ (Q), що споживаються першим (Q_1) та другим (Q_2) споживачем за цінами P_1 і P_2 відповідно; d_1 та d_2 – криві попиту на блага першого і другого споживача; D – крива сукупного ринкового попиту; MC – крива граничних витрат.

Таким чином, основне навантаження на бюджет ОТГ будуть мати витрати на забезпечення суспільних благ, тим більше що на сучасному етапі функціонування громад наявна державна підтримка за рахунок трансфертів з державного бюджету. Щодо змішаних благ, то їх надання передбачає можливість фінансової підтримки самих споживачів, що зменшую навантаження на бюджет ОТГ. Отже при фінансовому плануванні обсягів власних ресурсів ОТГ доцільно у першу чергу звернути увагу на обсяги фінансування суспільних та змішаних благ.

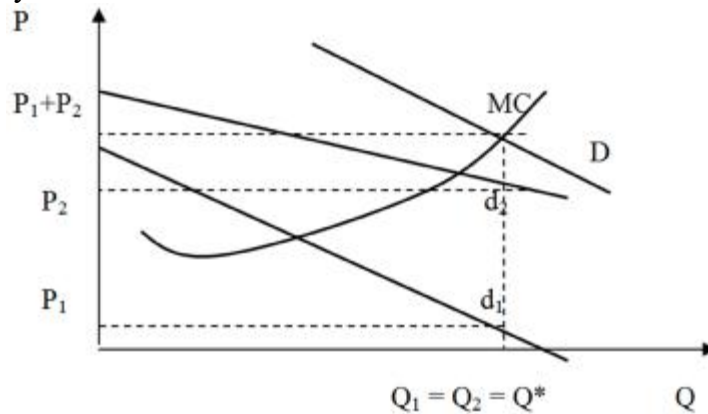

Рисунок 1 – Ефективне забезпечення споживачів чисто суспільним благом

У подальших дослідженнях необхідно звернути увагу на такі елементи системи міжбюджетних трансфертів, як базова та реверсна дотації.

Висновки з проведеного дослідження. У роботі проведений аналіз основних джерел наповнення бюджетів ОТГ та змін, що внесені у 2018 році, розглянуті особливості здійснення між бюджетного регулювання у формі міжбюджетних трансфертів. Показано, що у 2018 році надаватимуться такі трансферти: а) базова дотація; б) реверсна дотація; в) освітня субвенція; г) медична субвенція; д) субвенція на формування інфраструктури ОТГ; е) субвенція на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій; ж) інші субвенції та дотації, якщо є підстави для надання та отримання відповідних міжбюджетних трансфертів; з) кошти Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Проведений аналіз показав, що ОТГ мають тільки один виключний вид субвенцій – на формування інфраструктури, введений у 2016 році. Розмір субвенції на формування інфраструктури ОТГ є розрахунковою величиною, яка залежить від площі території ОТГ та чисельності сільського населення, яке на цій території проживає.

Показано, що субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій та кошти ДФРР залежать від рішень спеціальної Комісії, що створюється при відповідному міністерстві, що є головним розпорядником цих коштів, надаються не тільки ОТГ. Крім того наявний суб'єктивізм у процедурі їх надання.

Проведений аналіз показав, що більшість об'єктів, утримання яких повинна здійснювати ОТГ (вони належать до комунальної власності), впродовж 2015 – 2019 років фінансуються з використанням коштів державного бюджету. У зв'язку з цим у подальшому запропоновано планування обсягів їх фінансування здійснювати з урахуванням типізації благ, а саме суспільних, приватних та змішаних. Доведено, що при фінансовому плануванні обсягів власних ресурсів ОТГ доцільно у першу чергу звернути увагу на обсяги фінансування суспільних та змішаних благ.

Список використаних джерел:

1. Батанов О. В. Територіальна громада – первинний суб'єкт муніципальної влади в Україні: поняття та ознаки / О.В. Батанов: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf.
2. Муркович Л. Територіальна громада як суб'єкт місцевого самоврядування в Україні: теоретичні аспекти / Л. Муркович: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02%285%29/10mliuta.pdf.

3. Молодожен Ю.Б. *Поняття і сутність територіальної громади в системі місцевого самоврядування України* / Ю.Б. Молодожен // *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету.* – 2006. – № 2. – С. 128-136.
4. *Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. Аналітична доповідь* / Павлюк А. П., Олійник Д.І., Баталов О.А., Дацко О.І., Валюшко І.В., Барвіцький С.Ю. – К.: НІСД, 2016. – 61 с.
5. *Горошкова Л. А. Управління фінансовими потоками програм створення територіальних громад* / Л. А. Горошкова, В. П. Волков, Г. В. Коваленко // *Управління проектами та розвиток виробництва.* – 2017. - №1 (61). – С.93-100.
6. *Горошкова Л. А. Створення та управління продовольчими ресурсами територіальної громади* / Л. А. Горошкова, В. П. Волков, Р. О. Карбівничий // *Управління проектами та розвиток виробництва.* – 2017. - №1 (61). – С.100-108.
7. *Горошкова Л. А. Проектне управління ціноутворення у житлово-комунальному господарстві* / Л. А. Горошкова, В. П. Волков, І. О. Карбівничий // *Управління проектами та розвиток виробництва.* – 2017. - №1 (61). – С.108-117.
8. *Горошкова Л. А. Технологія якісного і кількісного управління територіальними громадами* / Л. А. Горошкова, В. П. Волков, Г. В. Коваленко, Р. О. Карбівничий // *Управління проектами та розвиток виробництва.* – 2017. - №2 (62). – С. 29-41.
9. *Горошкова Л. А. Олігополістичний сценарій розвитку житлово-комунального господарства* / Л. А. Горошкова, В. П. Волков, І. О. Карбівничий, І. А. Горбова // *Управління проектами та розвиток виробництва.* – 2017. - №2 (62). – С. 41-58.

References:

1. *Batanov O. V. A territorial community - primary subject of municipal authority in Ukraine: concept and attribute* / O.V. Batanov: [the Electronic resource]. - Mode of access: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_2/visnik_st_13.pdf.
2. *Murkovich L. A. territorial community as the subject of local self-management in Ukraine: theoretical aspects* / L. Murkovich: [the Electronic resource]. - Mode of access: http://www.dbuapa.dp.ua/vidavnictvo/2010/2010_02%285%29/10mliuta.pdf.
3. *Molodozhen Y. B. Concept and essence of a territorial community in system of local self-management of Ukraine* / Y.B. Molodozhen // *University scientific slip: a magazine of Khmelnytskyi university.* - 2006. - № 2. - P. 128-136.
4. *Territorial community as a base part of the administrative - territorial device of Ukraine: problems and prospects of reforming. The analytical report.* - K.: NISI, 2016. - 61 p.
5. *Goroshkova L. Management of financial flows of the programs of creation of territorial communities* / L. Goroshkova, V. Volkov, G.Kovalenko // *Management of the projects and development of manufacture.* - 2017. - №1 (61). – P. 93-100.
6. *Goroshkova L. Creation and management of food resources of a territorial community* / L. Goroshkova, V. Volkov, P. Karbivnychi // *Management of the projects and development of manufacture.* - 2017. - №1 (61). – P. 100-108.
7. *Goroshkova L. Design management ценообразования in a жилищно-мunicipal services* / L. Goroshkova, V. Volkov, I. Karbivnychi // *Management of the projects and development of manufacture.* - 2017. - №1 (61). – P. 108-117.
8. *Goroshkova L. Technology of qualitative and quantitative management of territorial communities* / L. Goroshkova, V. Volkov, G.Kovalenko, P. Karbivnychi // *Management of the projects and development of manufacture.* - 2017. - №2 (62). – P. 29-41.
9. *Goroshkova L. The oligopolistical script of development of a housing and municipal services* / L. Goroshkova, V. Volkov, G.Kovalenko, I. Karbivnychi, I.Horbova // *Management of the projects and development of manufacture.* - 2017. - №2 (62). - P. 41-58.

Keywords: a territorial community; budget; incomes of the budget; charges of the budget; budget politics; stable development.

Ключові слова: територіальна громада; бюджет; доходи бюджету; видатки бюджету; бюджетна політика; стабільний розвиток.

Ключевые слова: территориальная община, бюджет, доходы бюджета, расходы бюджета, бюджетная политика, стабильное развитие.

Рецензент: П. В. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Економіко-гуманітарного інституту Запорізького національного технічного університету

Перевірено на плагіат: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/5932883>